

Pestsov R. G. The conditions of the extramural judicial consideration in the criminal proceeding of Ukraine.

The author explores the grounds and circumstances of possibility of the extramural judicial consideration of the cases in the criminal proceeding of Ukraine.

Keywords: *The distance court proceedings, the criminal process, the conditions, the law, the criminal proceeding.*

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ НАУКИ

Апаров А. М.

*Київська державна академія водного транспорту
імені Гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного*

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ТА ГОСПОДАРСЬКІ АСПЕКТИ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ ТА СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто цивільно-правові та господарські аспекти фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності.

Ключові слова: *фізична культура, спорт, спортивна діяльність, здоровий спосіб життя.*

З розвитком держави та її правової системи з'являються нові суспільні відносини та відповідно нові галузі правових знань, які потребують їх окремого дослідження та вивчення. До таких відносин належать відносини у сфері фізичної культури і спорту, які сьогодні лише починають свій шлях становлення, а тому правова сутність цих відносин потребує окремого дослідження та ґрунтовного правового аналізу.

Фізкультурно-оздоровча та спортивна діяльність пов'язана із правом людини на вільний доступ до фізичного виховання і спорту, які є необхідними для розвитку її особистості. Право розвивати фізичні, інтелектуальні і естетичні та інші здібності шляхом фізичного виховання і спорту повинні бути гарантовані державою як невід'ємне право людини і громадянина. Виходячи з цього, кожна людина повинна мати можливість реалізувати своє право на удосконалення своєї особистості та поліпшення фізичного стану та досягнення відповідного рівня спортивних успіхів відповідно до своїх фізичних здібностей. Таке право повинно передбачати також можливість людини отримувати відповідну оплату своєї праці та її результатів у випадку, якщо фізкультурно-оздоровча та спортивна діяльність здійснюється на професійній основі з метою отримання прибутку чи з метою задоволення відповідних соціальних потреб громадян. Такий підхід був обґрунтований в Міжнародній хартії фізичного виховання і спорту, яка була прийнята 21 листопада 1978 року на Генеральній конференції Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури в Парижі.

Механізмом реалізації цих прав стали положення статті 49 Конституції України від 28 червня 1996 року, положення Закону України "Про фізичну культуру і спорт" від 24 грудня 1993 року № 3808-ХІІ та Закону України "Про фізичну культуру і спорт" та інших законодавчих актів України" від 17 листопада 2009 року № 1724. Вперше в історії незалежної України держава визнала необхідність належного спеціального правового

регулювання суспільних відносин у сфері фізичної культури і спорту та закріпила легальні визначення цих категорій.

Аналіз понять “фізична культура”, “спортивна діяльність”, передбачає обов’язкову характеристику відповідних окремих видів соціальної діяльності людини, тобто таких, що спрямовані на задоволення конкретно визначених життєвих потреб людини. Тому, той вид людської діяльності, який реалізується в фізкультурно-оздоровчій та спортивній діяльності або з ними пов’язаний, іменується фізкультурно-оздоровчою та спортивною діяльністю.

Характеристика сутності фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності є завданням досить складним, оскільки Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про фізичну культуру і спорт” та інших законодавчих актів України” від 17 листопада 2009 року № 1724, яким було вперше в національному законодавстві визначено ці поняття не набув чинності і, як наслідок, не пройшов період його практичної адаптації до реальних суспільно-економічних умов та поки ще не створив єдині наукові підходи їх правового визначення та практичної реалізації. Беручи до уваги ту обставину, що зміст і характер цих понять є взаємопов’язаним вважаємо цілком обгрунтованим розглядати фізкультурно-оздоровчу та спортивну діяльність як цілісну категорію, оскільки спорт є складовим елементом (необов’язковим наслідком) фізкультурно-оздоровчої діяльності.

Для з’ясування сутності фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності велике значення має правильне розуміння основних категорій і понять, які з нею пов’язані. Головною на даний час проблемою для спортивного права є опис самої теорії фізичної культури та спорту, визначення її фундаментальних засад, формування основних принципів та підходів, їх по можливості більш чітко й точно визначення і є однією з найважливіших проблем теорії спортивного права, яка є молодою і не сформованою областю правових знань.

Сьогодні світові тенденції розвитку фізичної культури й спорту сприяють тому, що суттєво зростає усвідомлення ролі фізичної культури і спорту як фактору вдосконалення природи людини і суспільства. Здоровий спосіб життя в цілому, фізична культура та спорт зокрема, стають соціальним феноменом, національною ідеєю, що поєднує силою, а також сприяє розвитку сильної держави і здорового суспільства. У багатьох іноземних країнах фізкультурно-оздоровча та спортивна діяльність органічно поєднує в собі зусилля держави, громадських і приватних організацій, установ і соціальних інститутів [1].

Фізкультурно-оздоровча та спортивна діяльність, з одного боку носить цивільно-правовий характер, бо наділена рисами, які властиві людській діяльності взагалі, тобто вона є творчою, універсальною, цілеспрямованою, під час якої можуть змінюватися об’єкти, процеси та явища природного і соціального походження, а з іншого – характеризується властивою тільки їй специфічною ознакою, оскільки в її основній сутності лежить фізична культура і спорт.

Поряд з цим, фізкультурно-оздоровча та спортивна діяльність має спільні ознаки з поняттям господарська діяльність, а тому постає цілком логічне завдання визначення їх правового співвідношення.

Слід згадати, що в юридичній літературі господарська діяльність визначається як суспільно корисна діяльність суб’єктів господарювання щодо виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг з метою їх реалізації за плату (як товару), що ґрунтується на поєднанні приватних і публічних інтересів і здійснюється професійно та зазнає значного регулювання з метою соціального спрямування економіки [2, с. 10].

З урахуванням аналізу чинного законодавства України можна цілком обґрунтовано стверджувати, що фізкультурно-оздоровча та спортивна діяльність є окремим, самостійним видом господарської діяльності, який наділений спеціальними, притаманними лише цьому виду господарської діяльності ознаками, які будуть характеризуватись і інших розділах навчального посібника.

Безумовним є твердження про те, що в основі фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності лежать поняття фізична культура та спорт. Тому визначення їх змісту та сутності є необхідною передумовою для правової характеристики фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності.

Фізична культура – це діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, яка спрямована на забезпечення рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного, розвитку та ведення здорового способу життя [6, Ст. 1].

Основними напрямками фізичної культури є:

– фізичне виховання різних груп населення, яке визначається як напрям фізичної культури, пов'язаний з процесом виховання особи, набуттям нею відповідних знань та умінь з використання рухової активності для всебічного розвитку, оздоровлення та забезпечення готовності до професійної діяльності та активної участі в суспільному житті;

– масовий спорт – це напрям фізичної культури, діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, яка спрямована на забезпечення рухової активності людей під час їх дозвілля для зміцнення здоров'я;

– фізкультурно-спортивна реабілітація – це напрям фізичної культури, система заходів, розроблених із застосуванням фізичних вправ для відновлення здоров'я особи та спрямованих на відновлення і компенсацію за допомогою занять фізичною культурою і спортом функціональних можливостей її організму для поліпшення фізичного і психологічного стану.

Спорт – це діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на виявлення та уніфіковане порівняння досягнень людей у фізичній, інтелектуальній та іншій підготовленостях шляхом проведення спортивних змагань та відповідної підготовки до них.

Основними напрямками спорту є:

– дитячий спорт – це напрям спорту, пов'язаний з організацією та проведенням спортивних змагань з певних видів спорту серед дітей та підготовкою спортсменів до цих змагань,

– дитячо-юнацький спорт – це напрям спорту, пов'язаний з організацією та проведенням спортивних змагань з видів спорту дитячо-юнацьких спортивних колективів та підготовкою спортсменів до цих змагань;

– резервний спорт – напрям спорту, який забезпечує у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту, здійснення відбору обдарованих дітей та молоді для занять певним видом спорту, створення умов для максимального розвитку їхніх індивідуальних здібностей з метою досягнення високих спортивних результатів, забезпечення умов для переходу до спорту вищих досягнень та поповнення основного складу національних збірних команд;

– аматорський спорт – це напрям спорту, пов'язаний з організацією та проведенням спортивних змагань з видів спорту серед спортсменів, які на несистематичній та непрофесійній основі, як правило безоплатно займаються спортом та беруть участь підготовкою спортсменів професіоналів до цих змагань .

– спорт вищих досягнень – напрям спорту, який забезпечує залучення спортсменів з резервного спорту шляхом подальшої спеціалізації та індивідуалізації їхнього навчально-тренувального процесу з певного виду спорту для підготовки та участі у спортивних змаганнях всеукраїнського та міжнародного рівнів;

– професійний спорт – це напрям спорту, пов'язаний з організацією та проведенням спортивних змагань з видів спорту серед спортсменів, які на систематичній, професійній та оплачуваній основі займаються спортом та підготовкою спортсменів професіоналів до цих змагань .

– спорт ветеранів – це напрям спорту, пов'язаний з організацією та проведенням спортивних змагань з певних видів спорту серед ветеранів та підготовкою спортсменів до цих змагань,

– олімпійський спорт – це напрям спорту, пов'язаний з організацією та проведенням спортивних змагань з олімпійських видів спорту та підготовкою спортсменів до цих змагань;

– неолімпійський спорт – це напрям спорту, пов'язаний з організацією та проведенням спортивних змагань з неолімпійських видів спорту та підготовкою спортсменів до цих змагань;

– спорт інвалідів – це напрям спорту, пов'язаний з організацією та проведенням спортивних змагань з видів спорту інвалідів та підготовкою спортсменів до цих змагань;

– інші види спорту, передбачені чинним законодавством України.

Як вбачається з наведених визначень, спорт є об'єктивним наслідком зайняття суб'єктами сфери фізичної культури і спорту фізичною культурою, оскільки вона забезпечує рухову активність людей, а спорт дозволяє на певному етапі порівнювати ті надбання шляхом фіксування їх результатів відповідно до уніфікованих стандартів та правил.

Отже, з наведеного вище можна зробити висновок, що фізична культура в своїй основі спрямована на забезпечення гармонійного фізичного розвитку суспільства ведення ним здорового способу життя і механізмом реалізації цієї мети є власне саме фізкультурно-оздоровча діяльність і спорт уповноважених суб'єктів, при цьому спорт розглядається як елемент фізичної культури, який дозволяє порівняти результати суб'єктів, які займаються фізичною культурою, а спортивна діяльність як елемент фізкультурно-оздоровчої діяльності сприяє розвитку та становленню спорту в Україні.

Фізкультурно-оздоровча діяльність – це заходи, що здійснюються суб'єктами сфери фізичної культури і спорту для розвитку фізичної культури [6, Ст 1].

Таке легальне визначення поняття фізкультурно-оздоровча діяльність не розкриває його змісту і не дає чіткого правового уявлення про його сутність, а тому таке визначення потребує уточнення, деталізації та аналізу практики його застосування.

Фізкультурно-оздоровчими заходами у відповідності до закону визнаються заходи, що здійснюються організаторами фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів для залучення різних груп населення до занять фізичною культурою.

Законодавець не розкриває, які саме заходи є предметом фізкультурно-оздоровчої діяльності і не визначає поняття “заходи з точки зору його правового розуміння. Однак при цьому вказується, що це заходи, які здійснюються суб'єктами сфери фізичної культури і спорту.

З аналізу чинного законодавства можна зробити висновок, що фізкультурно-оздоровча діяльність спрямована на підтримання та зміцнення здоров'я у виробничій, навчально-виховній і соціально-побутовій сферах. Основні напрями щодо організації

фізкультурно-оздоровчої діяльності у цих сферах визначаються як правило в державній програмі розвитку фізичної культури і спорту в Україні, яка затверджується на певний період.

До основних фізкультурно оздоровчих заходів належать:

– спортивні заходи, які в свою чергу поділяються на спортивні змагання та навчально-тренувальні збори. Спортивне змагання – це захід, що проводиться організатором спортивних заходів з метою порівняння досягнень спортсменів та визначення переможців відповідно до правил спортивних змагань з видів спорту та затвердженого організатором спортивних заходів положення (регламенту) про ці змагання, що відповідає визначеним центральним органом виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту вимогам. Навчально-тренувальні збори – спортивні заходи, що здійснюються організаторами спортивних заходів для підготовки спортсменів до участі у спортивних змаганнях.

– фізкультурно-спортивні послуги, які визначаються як організація та проведення суб'єктами сфери фізичної культури і спорту фізкультурно-оздоровчої діяльності та/або фізкультурно-спортивної реабілітації інвалідів або підготовки спортсменів до змагань з видів спорту, визнаних в Україні.

Отже підсумовуючи всі правові аспекти фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності можна сформулювати наступне її визначення.

Фізкультурно-оздоровча та спортивна діяльність (ФСД) – це сукупність творчих, універсальних, цілеспрямованих заходів, під час яких можуть змінюватися об'єкти, процеси та явища природного і соціального походження, що ґрунтуються на поєднанні приватних і публічних інтересів і можуть здійснюватися професійно суб'єктами сфери фізичної культури і спорту для розвитку фізичної культури і спрямовані на забезпечення рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного, розвитку та ведення здорового способу життя на виявлення та уніфіковане порівняння досягнень людей у фізичній, інтелектуальній та іншій підготовленостях шляхом проведення фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів та забезпечення відповідної підготовки до них.

Використані джерела:

1. *Алексєєв С. В.* “Спортивное право России. Правовые основы физической культуры и спорта”, Учебник для студентов вузов, обучающихся по специальностям 021100 “Юриспруденція” и 022300 “Физическая культура и спорт”. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – С. 671.
2. *Вінник О. М.* Господарське право : навчальний посібник. – 2-ге вид., змін. та доп. – К. : Правова єдність. – 2009. – С. 584.
3. Міжнародна хартія фізичного виховання і спорту від 21 листопада 1978 року, прийнята на Генеральній конференції Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури в Парижі / Міжнародні нормативні акти ЮНЕСКО. – М. : Логос, 1993.
4. Конституція України від 28 червня 1996 року. Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>
5. Закон України “Про фізичну культуру і спорт” від 24 грудня 1993 року № 3808-ХІІ. Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>
6. Закон України Про внесення змін до Закону України “Про фізичну культуру і спорт” та інших законодавчих актів України” від 17 листопада 2009 року № 1724, Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>

Апаров А. Н. Гражданско-правовые и хозяйственные аспекты физкультурно-оздоровительной и спортивной деятельности.

В статье рассмотрены гражданско-правовые и хозяйственные аспекты физкультурно-оздоровительной и спортивной деятельности.

Ключевые слова: физическая культура, спорт, спортивная деятельность, здоровый образ жизни.

Aparov A. N. Citizen-legal and economic aspects of athletic-health and sporting activity.

Citizen-legal and economic aspects of athletic-health and sporting activity is considered in the article.

Keywords: physical culture, sport, sporting activity, healthy method of life.

**Гончаренко О. М.
Національний університет
біоресурсів і природокористування України**

МІЖНАРОДНО-НАЦІОНАЛЬНЕ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АЛІМЕНТНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ЩОДО ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

В статті розглянуто два рівні правового регулювання аліментних зобов'язань: міжнародний та національний. Визначено нормативно-правову базу України, на якій ґрунтується вимога громадян України щодо стягнення аліментів за кордоном, а також іноземців в Україні. Здійснено аналіз міжнародних договорів у цій сфері.

Ключові слова: аліментні зобов'язання, вимога громадян, міжнародні договори.

В українському суспільстві захист прав дитини в багатьох випадках залишається декларативним гаслом. Таке становище пов'язане із матеріальним забезпеченням дитини. Так, стягнення аліментів на дитину на сьогодні є одним з найболючіших питань в моральній площині та однією з нерозв'язаних в правовій. Вирішенню цієї проблеми в Україні покликана численна кількість ратифікованих міжнародних договорів, законів та підзаконних нормативно-правових актів України.

В юридичній літературі окремі питання правового регулювання аліментних зобов'язань як на міжнародному так і національному рівні знайшли своє відображення у працях як вітчизняних так і зарубіжних вчених: М. М. Богуславського, А. С. Довгерта, А. А. Степанюк, Г. С. Фединяк, Л. С. Фединяк, В. Л. Чубарева та інших вчених у галузі міжнародного приватного права. Метою цієї статті є встановлення кола міжнародних договорів та національного законодавства, які регулюють правові відносини у сфері аліментних зобов'язань.

Конвенція про стягнення аліментів за кордоном набула чинності для України з 19 жовтня 2006 року для України. Метою Конвенції є спрощення стягнення аліментів у випадках, коли позивач і відповідач проживають у різних державах. Конвенція врегульовує механізм передачі прохання про стягнення аліментів з відповідача, передачу судових рішень у договірну державу, в якій приймається рішення про виконання [1].

Наказом Міністерства юстиції України № 121 від 29 грудня 2006 року затверджено Інструкцію про виконання в Україні Конвенції про стягнення аліментів за кордоном. Ця Інструкція визначає порядок виконання в Україні Конвенції про стягнення аліментів за